Poštnina plačana v gotovini
Spedizione in abbonamento postale

Prezzo - Cena Lir 0.50

Slovenski dom

Štev. 289 | V Ljubljani, v petek, 18. decembra 1942-XXI | Leto VII.

Izključna pooblaščenka za oglaševanje italijanskega in tujega izvora: Unione Pubblicità Italiana S. A. Milano

Uredništvo in uprava: Kopitarjeva 6, Ljubljana.
Redazione. Amministrazione: Kopitarjeva 6. Lubiana

Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana ed estera: Unione Pubblicità Italiana S. A. Milano

Bollettino n. 936

Violenti combattimenti nella Sirtica

Le basi algerine dell'avversario efficacemente bombardate

Il Quartier Generale delle Forze Armate comunica in data di 17 dicembre 1942-XXI il seguente bollettino gi guerra n. 936:

Tentativi avversari di ostacolare i preordinati movimenti delle unità dell'Asse nella Sirtica sono falliti dopo violenti combattimenti nel corso dei quali abbiamo preso prigionieri e catturato materiali.

Nelle ragioni pre-desertiche del Sud Libico reparti sahariani disperdevano gruppi nemici distruggendo alcune camionette e facendo qualche prigioniero; autoblinde britanniche venivano pure mitragliate ed incendiate da nostri cacciatori.

L'aviazione germanica ha condotto azioni di bombardamento contro le basi aeroportuali algerine occupate dagli angloamericani ed ha agito con particolare intensità sulle attrezzature di Philippeville. Tre velivoli risultano abbattuti in combattimento dalla caccia tedesca.

Incursioni aeree, hanno causato perdite alle popolazioni di Sfax e di Tunisi; tre degli apparecchi attaccanti sono precipitati nei pressi di quest'ultima città colpiti dalle rtiglierie della difesa.

Vojno poročilo št. 936

Hudi boji v Sirti

Nasprotnikove postojanke v Alžiriji uspešno bombardirane

Italijansko uradno vojno poročilo št. 936 pravi:

Poskusi nasprotnika, da bi motil načrtna premikanja osnih edinic v Sirti, so se izjalovili po silovitih borbah, v katerih smo zajeli več ujetnikov in zaplenili vojni material.

Na predpuščavskem področju južne Libije so saharski oddelki razpršili nasprotne skupine, pri čemer so uničili nekaj tovornih avtomobilov in ujeli nekaj ujetnikov; britanske oklepne avtomobile pa so naši lovci obstreljevali s strojnicami in jih zažgali.

Nemško letalstvo je bombardiralo letalska pristanišča in oporišča v Alžiru, zasedenih po Angležih in Amerikancih, in je s posebno silovitostjo nastopilo proti pristaniščnim napravam v Philippevillu. Nemški lovci so pri tem sestrelili v bojih tri angleška letala.

Letalski napadi so povzročili izgube med prebivalstvom v Sfaxu in Tunisu. Obrambno topništvo je v bližini poslednjega mesta zadelo tri napadajoča letala, ki so strmoglavila na tla.

Nova omejitvena navodila za pošiljke

Rim, 18. decembra. s. Da bi premagala težave, ki so v zvezi z izrednim prometom ob koncu leta, ki ga ni mogoče opraviti s številom prevoznih sredstev preteklih let, je državna železniška uprava v potrebi, da začasno izda nekaj omejitvenih ukrepov glede pošiljanja prtljage in brzovoznega blaga. Zato je bilo določeno: 1. da se prtljaga sprejme samo na podlagi vozovnice, ki je veljavna do namembne postaje pošiljke; 2. da se sprejme kot brzovozno blago samo tisto, kar se glede sedaj veljavnih omejitev sme pošiljati brzovozno s potniškimi vlaki. Poleg tega so iz seznama izključene prtljažne pošiljke ter nekateri drugi predmeti, ki jih lahko brez škode pošljejo s pospešnimi ali navadnimi vlaki, kakor so nadomestitveni deli, zračnice in plašči za avtomobile, motocikle in kolesa, smuči, sanke, radijski aparati ter pisalni in računski stroji itd.

Pogreb generala jezuitskega reda

Rim, 18. dec. s: V Jezusovi cerkvi so bile včeraj pogrebne svečanosti za pok. jezuitskim generalom p. Ledochowskim, katerega truplo so položili v krsti sredi cerkve. Pri pogrebnih svečanostih so bili navzoči številni kardinali, člani diplomatskega zbora pri Sv. stolici, veliki mojster malteškega reda, zastopnik bergamskega vojvode, princ Don Jaime Bourbon, guverner vatikanskega mesta, zastopnik rimskega guvernerja, apostolski nuncij, številni visoki prelati državnega tajništva ter glavarji verskih redov in katoliških ustanov. V celoti je bila zbrana rimska jezuitska družina na čelu z generalnim vikarjem. Zraven je bila tudi s. Uršula Ledochowski, pokojnikova nečakinja. Sveto mašo je bral general dominikancev. Papeški pevci so pod vodstvom mojstra Perosija zapeli »Mašo za umrle kardinale«, ki jo je zložil Perosi sam. Po tem obredu so prepeljali krsto s truplom iz generalske dvorane v Verano, kjer so jo položili v jezuitsko grobnico.

Novi španski veleposlanik pri papežu

Vatikansko mesto, 18. dec. s: Nj. Svetost papež Pij XII. je včeraj sprejel v svečano avdijenco v prestolni dvorani novega španskega veleposlanika Dominga de Las Barcenas. Ceremonija je potekla v običajni obliki. Ko je izročal papežu svoje poverilnice, je diplomat izrekel papežu vse spoštovanje, ki ga Španci goje do poglavarja Cerkve, nakar je papež odgovoril v španščini. Potem je papež povabil veleposlanika v svojo knjižnico in imel z njim daljši razgovor. Veleposlanik je nato papežu predstavil svoje spremstvo. Ko je bila avdijenca končana, je španski veleposlanik odšel v vatikansko baziliko. Veleposlanik ni mogel obiskati kardinala državnega tajnika Maglioneja, kajti slednji je bil v Jezusovi cerkvi pri pogrebu umrlega jezuitskega generala.

Nov zmagovit uspeh nemških podmornic

Potopile so na raznih morjih 18 ladij s skupno 98.000 tonami — Pregled sovjetskih izgub pri Toropcu
V Cirenajki zavrnjen angleški motilen napad — Letalski napad na Bengazi in Alžir

Hitlerjev glavni stan, 18. decembra. Nemško vrhovno poveljstvo je včeraj objavilo tole uradno vojno poročilo:

Nemške podmornice so v severnem, južnem in srednjem Atlantiku ter na morskem področju okrog Kapskega mesta potopile 18 trgovskih ladij s skupno 98.000 tonami ter 1 rušilec iz ladijske spremljave. Tri nadaljnje ladje so bile torpedirane.

Med potopljenimi ladjami je tudi več velikih petrolejskih ladij.

Hitlerjev glavni stan, 18. decembra. Nemško vrhovno poveljstvo je včeraj izdalo tole posebno uradno vojno poročilo:

Čete kopne vojske in oborožene SS so na področju **Tereka** s hudimi izgubami za nasprotnika odbile napad Sovjetov.

Nemške in romunske čete so s podporo bojnih letal vrgle sovjetski napad **med Volgo** in **Donom** dalje nazaj ter zavrnile v velikem loku Dona močnejše sovjetske sile deloma v protinapadu. Uničenih je bilo 30 oklepnikov.

Z uporabo močnejših pehotnih in oklepnih sil so Sovjeti nadaljevali svoje napade proti odseku italijanskih čet ob **Donu.** S sodelovanjem nemških oddelkov sta tu pehota in letalstvo prizadejala Sovjetom hude izgube na ljudeh in orožju. Borbe trajajo še dalje.

Južno od Rževa so spodleteli sovjetski napadi ob izgubi 30 oklepnikov.

Uničenje **jugovzhodno od Toropca** obkoljenih sil je bilo zaključeno. Poleg najtežjih krvavih izgub se je tam število ujetnikov povečalo na 4200, vrh tega pa je bilo uničenih ali pa zaplenjenih 542 oklepnikov, 447 topov, veliko število težkega in lahkega pehotnega orožja, nad 1000 tovornih avtomobilov in zelo veliko drugega vojnega blaga.

Na **severnem odseku** so se izjalovili krajevni napadi nasprotnika. Sovjeti so izgubili včeraj 60 letal. Samo madžarski lovci so sestrelili 4 letala. Sedem nemških letal je bilo izgubljenih.

V Cirenajki so bili nasprotni poskusi, da bi posegli v načrtno premikanje nemško-italijanske oklepne armade, zavrnjeni z odločnimi napadi. Novi težki letalski napadi nemških bojnih letal so bili včeraj usmerjeni na pristaniške naprave **v Bengaziju.**

V Alžiru in v **tuniškem obmejnem področju** so oddelki letalstva nadaljevali z obstreljevanjem nasprotnih letalskih in pomorskih oporišč.

Posamezna angleška letala so v včerajšnjih večernih urah izvedla nekaj motilnih napadov nad **severozahodnim nemškim ozemljem.** En štirimotorni bombnik je bil sestreljen nad Holandsko.

V južni **Angliji** so izvedla nemška bojna letala podnevi napade na več krajev z rušilnimi in zažigalnimi bombami. Eno letalo pogrešajo.

Izkustva lanske zime dobro služijo nemški vojski v sedanjih bojih v Rusiji

München, 18. dec. s. List »Abendzeitung« razpravlja o vojaških nastopih na vzhodnem bojišču in poudarja številne razlike med letošnjo drugo sovjetsko ofenzivo in med sovjetsko lansko ofenzivo. Nemci so si iz bojev lanske zime nabrali mnogo izkušenj in jih porabili za letos, tako da je bilo izključeno sleherno presenečenje. Vrh tega je bilo letošnje vreme mnogo boljše in ugodnejše kakor lansko, ko je ob tem času nad Rusijo legla že strahovita zima. Razen tega je treba vedeti, da so nemške čete letos mnogo bolje opremljene in pripravljene, da se postavijo po robu in premagajo vse trdote ruske zime. Nemci se bodo morali brez dvoma boriti z mnogimi težkočami in spuščati v ostre bitke, toda z vsem zaupanjem lahko gledamo na srečen razvoj prihodnosti in na uspešen izid vojaških nastopov na tem odseku.

Plaz laži in sovražnega natolcevanja glede Italije

Rim, 18. decembra s. Nov lažnjivi napad na Italijo, ki se je začel s Churchillovim govorom, se nadaljuje s prav plehkimi domislicami. Naj zaradi zanimivosti in za dokaz propagandističnih navad pri italijanskih nasprotnikih podamo dneven pregled njegovih poročil. Tu je veren posnetek današnjega poročila: Moskovski radio poroča po newyorškem tisku, da je v Veroni prišlo do številnih vstaj zaradi lakote, v Genovi in Torinu pa so po begu delavcev opustila delo celo podjetja, ki niso bila poškodovana po bombah. Med policijo in kmeti so zelo pogosti spopadi. Mnogi železničarji so bili obsojeni na dolga leta ječe, ker so skušali ovirati pošiljke živil v Nemčijo. Med italijanskimi delavci, poslanimi v Nemčijo, ter med vojaki, ki se vozijo na bojišče, je prišlo do mnogih spopadov. Tako je nedavno v Verono dospela skupina italijanskih vojakov, ki so jih na fronti aretirali in vklenili. Dopisniki lista »Daily Telegrapha« in »Morning Posta« v Carigradu brzojavljajo v London, »da so prišle osebe iz Italije, ki so bile priče demonstracij po ulicah, ki da se jih dejansko udeležujejo vsi sloji prebivalstva, ženske, otroci in starci«. Po poročilih lista »Daily Express« so v mnogih italijanskih mestih izbruhnile stavke. Nemške čete zavarujejo vse konzulate in nemška podjetja v Italiji. Italijanske družine so tako preplašene, da gredo peš čez Alpe in se zatekajo na varno v Savoji in v Franciji.

Španski zunanji minister na obisku v Lizboni

Soglasna sodba portugalskih časopisov, da je ta obisk velikega pomena

Lizbona, 18. dec. s: Vsi tukajšnji časopisi prinašajo na prvih straneh uradno sporočilo, ki napoveduje, da bo danes prišel tja na obisk španski zunanji minister general grof Jordana. »Španska vlada,« pravi to uradno poročilo, »naznanja portugalski vladi prihod zunanjega ministra generala grofa Jordana, ki bo vrnil obisk, ki ga je predsednik portugalske vlade in zunanji minister dr. Salazar naredil letos meseca februarja v Španiji.«

Listi k temu uradnem sporočilu pripominjajo med drugim, da je ta obisk španskega zunanjega ministra Jordane dokaz prijateljskih odnošajev, ki vladajo med Portugalsko in Španijo, dodajajo pa tej svoji pripombi še, da je general Jordana leta 1939 podpisal, kot tedanji španski zunanji minister, prijateljsko in nenapadalno pogodbo s Portugalsko. »Portugalska bo z navdušenjem sprejela« — piše list »Diario de Noticias« — »visokega zastopnika generala Franca.« Časopis »Diario de Manha« pa poudarja med drugim, da sta Portugalska in Španija v sedanji vojni znali ohraniti mir v korist vseh narodov, ki se vojskujejo. »Seculo« pa piše, da mora pač vsak spoznati, kako velikega pomena je sedanji obisk španskega zunanjega ministra na Portugalskem.

Angleži in Amerikanci ne morejo urediti skupnega poveljstva svojih vojsk

München, 18. dec. s. List »Abendzeitung« se bavi z izjavo, ki jo je podal voditelj angleške delavske stranke Attlee o dejanski neizvedljivosti predloga za ustanovitev enotnega medzavezniškega vrhovnega poveljstva. List pravi, da je s tem za zmerom pokopana velika nada sovražnika, kajti Angleži in Amerikanci so se dolgo prepirali in med seboj tekmovali, kateremu narodu naj bi pripadal medzavezniški poveljnik. Stalin je po svoji strani to dobro vedel in zato od vsega začetka ni podredil nobenega ruskega oddelka poveljstvu anglosaških generalov. Tako je Roosevelt, ki je hotel pridobiti Združenim državam čast vrhovnega poveljstva in je v ta namen že ustanovil v Washingtonu velikanski vojni medzavezniški svet, ostal praznih rok. Treba je reči, da je Roosevelt vse dobro pripravil: znal je dobiti v svoje roke vodstvo in varuštvo nad nastopom v Severni Afriki, dobro vedoč, da mu bodo Angleži dali na razpolago dragocene ladje in eno celo armado, ki ji poveljuje general Anderson. Na podlagi sporazuma z Darlanom se mu je posrečilo iz tega važnega področja izriniti Churchilla, kakor tudi njegovega varovanca De Gaullea in tako je bil uspeh popoln. S tem da je London tako nepričakovano spodnesel tla načrtu za skupno poveljstvo pod vodstvom Amerikanca, je dobil Roosevelt brco, os pa potrdilo, da so si tako imenovani zavezniki daleč stran vsaksebi. Medtem ko skuša Churchill dokazovati, da hoče ohraniti imperij za vsako ceno, pa poskuša Roosevelt postati njegov dedič.

Madžarska se bori za krščanski red in omiko

Budimpešto, 18. decembra. s. Madžarski vojni minister general Nagy je podal v senatu zanimive izjave. Med drugim je rekel, da hoče Madžarska v sedanji vojni, ko gre za biti ali ne biti, doseči visok moralni cilj, namreč uvedbo krščanskega reda na svetu. V obrambi svoje neodvisnosti se Madžari bore tudi za koristi svetovne omike. To je osnovni temelj naše borbe, je dejal govornik. Ob strani svojih velikih zaveznikov se madžarska vojska bori ob Donu za boljši socialni red, ki naj bi zapečatil končnoveljaven zlom boljševizma, ki pomeni v jedru zanikanje vsega človeškega, duhovnega in vsega elementarnega. Madžarski vojaki branijo s svojim orožjem omiko in vero, ki sta osnovni načeli življenja vsega madžarskega ljudstva. Morali bomo prevzeti na svoja ramena še trde žrtve, je dejal general, toda zmage v preteklosti nam dokazujejo, da vse te žrtve niso bile zaman. Madžarska vojska se bo še naprej borila z nezmanjšano voljo in nezlomljivim dukom, z vso požrtvovalnostjo prav do končne zmage.

Panama prestolnica velike Amerike?

Buenos Aires, 18. decembra. s. Poročajo, da je guverner ameriške zvezne države Minnesota izjavil, da mora Panama zavoljo svojega položaja kot zemljepisnega središča med obema Amerikama, postati prestolnica sveta, ki mu gospodari Roosevelt. Zdi se, da misli Roosevelt danes spremeniti tudi sedež prestolnice Združenih držav, da bi lažje vladal nad južnoameriškimi državami. Da je pa Panamo izbral za prestolnico, je to nov dokaz za Rooseveltovo imperialistično zanesenjaštvo.

Regent Horthy je odlikoval poveljnika madžarskih čet na vzhodnem bojišču generala Janyja z velikim križem madžarskega reda za zasluge s trakom in mečem.

Seznam ladij, ki so jih osne podmornice potopile

Berlin, 18. dec. s. O novih uspehih nemških podmornic, o katerih govori včerajšnje izredno uradno poročilo, so se izvedele na pristojnih vojaških mestih sledeče podrobnosti: Med potopljenimi ladjami so 4 petrolejske s skupno tonažo 27.500 ton. Dve petrolejski ladji za 15.500 ton sta bili zadeti v Severnem Atlantiku, med napadom na konvoj, v katerem sta pluli. Drugi dve petrolejski ladji za 14.000 ton pa sta pluli v posebnem konvoju šestih cistern, katere je spremljalo pet rušilcev in so plule v petrolejska pristanišča ob Karibijskem morju. Na morskih cestah pri Trinidadu je nasprotnik izgubil posebno dragocene ladje, ki so prevažale oskrbo. Med njimi je ladja »Nigeria« (5432 ton), ki je bila natovorjena s palmovim in orehovim oljem. Dalje ladja »Slon« (4561 ton), ki je vozila rude, ladja »Rilley« (3997 ton), natovorjena s palmovim oljem in gumijem, ter tudi ladja »Orfor« (6578 ton), ki je vozila iz Kalkute velike količine gumija. Na progi od Newyorka proti Aleksandriji pa sta bili potopljeni ladja »Star of Sues« (5000 ton), ki je imela na krovu dele avtomobilov in letal, in »Eeast Walles« (4358 ton), ki je vozila razno vojno blago. Enaka usoda je zadela 7130 tonsko ladjo »Siti of Bombay«, ki je vozila orožje in letala v Capetown. To orožje je bilo namenjeno za afriško bojišče.

Amerikanci streljajo uporne Arabce

Tanger, 18. decembra. s. Zasedbene oblasti v Severni Afriki so dale ustreliti 124 Arabcev, ki so bili obtoženi sabotažnih dejanj na prometnih zvezah. Novih 124 ljudi pa bo ustreljenih na božični dan, ako ne bodo do 24. decembra odkriti pravi atentatorji.

Vesti 18. decembra

Italijanski ujetniki so porazdeljeni v 60 taboriščih v Angliji, Škotski in Wallesu in so ostali popolnoma zvesti Duceju ter se vsi spominjajo v svojih taboriščih vseh italijanskih patriotičnih praznikov, piše dopisnik švicarskega lista »Basler Nachrichten«.

V prihodnjih dneh bo odpotovala v Ankaro posebna italijanska gospodarska delegacija zaradi sklenitve novega trgovinskega sporazuma s Turčijo.

Na Dunaju je bil dosežen nemško-belgijski poštni sporazum, ki predvideva, da se v prometu med Nemčijo in Belgijo za pisma in dopisnice, poslovne papirje ter majhne pakete uporablja tarifa kakor v notranjem prometu.

Najmodernejša angleška podmornica »Underton«, ki je bila zgrajena leta 1940, se ni povrnila v predpisanem času in jo je treba smatrati za izgubljeno, javlja britanska admiraliteta.

Po izvolitvi novega predsednika švicarskega zveznega sveta je bil za podpredsednika izvoljen zvezni svetnik Walter Stampfel.

Razburkano morje je zadnje dni naplavilo na obrežje španskega Maroka večje število trupel. Mislijo, da so to trupla angleških in amerikanskih mornarjev s tistih ladij, katere so potopile osne podmornice.

V Newyorku in Washingtonu krožijo govorice, da bo odstopil tudi vojni minister Stimpson in da bo njegovo mesto zasedel Murphy, ki je dober Rooseveltov prijatelj.

Proti plenjenju živil pri muslimanih je protestiral pri poveljniku ameriških čet marški sultan.

V Južni Afriki se je začel sodni proces proti znanemu južnoafrišk. boksarskemu prvaku Robertu Leibrandu in šestim drugim ljudem, ki so bili obtoženi nastopov proti državi, v resnici pa so bili to le nasprotniki politike generala Smutsa. Zanimivo je, da je Smuts sam posredoval pri sodnih oblasteh proti morebitni oprostitvi obtožencev rekoč, da gre tukaj za izrazite grožnje na račun vladne politike.

O hudem pomanjkanju živil v Indiji je govoril iz Bangkoka glasnik indijske svobodoljubne zveze. Rekel je, da Angleži skoraj vsa živila, ki jih rabijo za svoje in ameriške čete v Indiji, Iraku, Perziji in Egiptu, jemljejo in odvažajo iz Indije. Indiji grozi zavoljo tega lakota. To dejstvo je sprožilo tudi nov val demonstracij in spopadov z britansko policijo.

Prihodnje dni bo v Ankaro prispelo posebno italijansko odposlanstvo, ki bo začelo razgovore za sklenitev nove trgovinske pogodbe, pišejo turški listi.

Visoki komisar predseduje zasedanju izvršnega odbora pokrajinske zveze delodajalcev

Ljubljana, 18. dec.

V vladni palači je Visoki komisar predsedoval zasedanju izvršnega odbora pokrajinske zveze delodajalcev. Navzočni so bili predsednik zveze, predsednik zveze industrijcev in obrtnikov, predsednik zveze trgovcev, predsednik zveze kmetovalcev, predsednik odseka za obrtništvo, člani zbora sindikatov, tajnik zveze in tajniki združenj. Razen tega so bili zraven italijanski strokovnjaki: dr. Silvio Marchesoni za zvezo delodajalcev, dr. Marussi in Pietro Grassi za zvezo t[illegible]cev, dr. Silvio Alesani za obrtniški odsek, dr. Ottavio Gheri za zvezo kmetovalcev, dr. Gonzalo Ruiz de Balesteros pa za zvezo denarnih in hranilniških zavodov.

Eksc. Grazioli je prišel v spremstvu strokovnjaka pri osmem oddelku, dr. Apollonija, in poveljujočega častnika pri karabinjerjih, pribočnika majorja Baronija. Ko je predsednik zveze pozdravil Visokega komisarja in zbrane predstavnike, je povzel besedo dr. Marchesoni, ki je razložil namen zasedanja, da namreč Visokemu komisarju poda poročilo o dosedanjem delovanju zveze in o njenih štirih odsekih. Rekel je med drugim: »To ni sestanek prav vseh voditeljev, kajti vseh je čez sto, pač pa zaključno in stvarno poročilo o prvem letu delovanja nove organizacije. To leto je bilo posebno plodno, kajti šlo je za presnavljalno organizatorno dobo, ki je dala profesionalnim združenjem v pokrajini novo obličje v skladu s sindikalnimi in korporativnimi načeli kraljevine. V kolikor je bil ta ustroj že vsebovan v dosedanjih organizacijah, pa se je v celoti ohranil.

Predsednik zveze in predsedniki posameznih združenj vam prednašajo do podrobnosti uspehe tega dela. Jaz sam se bom omejil le na to, da bom z zadovoljstvom poudaril, da je dokončana organizacijska doba in da je delovanje zveze v polnem teku, vodi ga povsod cilj, da je treba čuvati koristi pokrajine in se z vso odgovornostjo lotevati nalog, ki so bile postavljene.«

Dr. Marchesoni je potem poudaril dosedanje delo na posameznih področjih, katero so izvedli strokovnjaki, voditelji in tajniki, podčrtal tudi vse delo, ki so ga na tem obširnem in važnem področju naredili delodajalci, nakar je izrazil živo in odkrito priznanje Visokemu komisarju za vso podporo in za vse razumevanje, ki so ga pri njem vedno našli, in mu zagotovil, da so delodajalci odločeni nadaljevati z delom, zavedajoč se težkih in važnih nalog, ki jih čakajo pri vedno naprednejšem in harmoničnem včlenjevanju pokrajine v politično gospodarsko organizacijo.

Takoj nato je povzel besedo predsednik zveze dr. Ivan Slokar, ki je razložil vse obsežno delo pokrajinske zveze delodajalcev. Dejal je med drugim:

Poročilo predsednika zveze delodajalcev

Ekscelenca! Naša zveza, ki ji je pripadla naloga celotnostnega in izključnega predstavljanja koristi vseh delodajalcev v Ljubljanski pokrajini, je bila ustanovljena z vašo uredbo št. 151 od 15. novembra 1941-XX in z uredbo, ki je vsebovala navodila za izvedbo št. 152 z dne 17. novembra 1941-XX.

Takoj po objavi ustanovne uredbe, se je zveza lotila organizacijskega dela. Najprej so bili s komisariatskimi ukazi imenovani voditelji zveze: predsednik, strokovnjak in tajnik, potem pa z ukazi Vaše Ekscelence tudi strokovnjaki za posamezna združenja, ki spadajo v zvezo.

Maja 1942-XX je bil prvi sestanek sveta, ki je dal navodila za delo in izročil izvršnemu odboru funkcije in polnomočja sveta za nujne primere, ko je bilo treba izreči odločitve v številnih vprašanjih. Svet je na svoji prvi seji izbral tudi člane izvršnega odbora in člane sindikalnega zbora.

Po tej seji je svet z izvolitvijo izvršnega odbora ustvaril praktično telo za prvo poslovanje zveze, nakar je slednja začela z organizacijskim delom v štirih glavnih delodajalskih skupinah.

Izvršni odbor se je sestal petkrat in je pretresal mnogoštevilna vprašanja, nanašajoča se na vse kategorije včlanjenih delodajalcev. Izvršni odbor je odobril zaključne bilance združenj za leto 1941. in začasni proračun zveze in vključenih združenj, določil pa je tudi obvezne prispevke delodajalcev za l. 1942. in 1943. in podal svoje mnenje glede ugovorov, ki so jih proti odmeri prispevkov podali predsedniku zveze nekateri delodajalci. Izvršni odbor je dal točna navodila za vključitev posameznih kategorij podjetnikov, ki doslej še niso bile vključene v štiri združenja, katera tvorijo odseke zveze. Izvršni odbor je sklenil in odobril pravila Visokega komisariata, nakar so bila objavljena v uradnem listu. Tako je bil ustvarjen normativni temelj za delovni razvoj združenj. V soglasju s pravili je izvršni odbor imenoval predstavnike delodajalcev za posamezne sekcije pokrajinskega korporacijskega sveta in drugih organizmov, kakor in koder so to zastopstvo zahtevale pristojne oblasti. Seveda pa je izvršni odbor sklepal tudi o razmerju do uslužbenstva, kadar je bilo to potrebno.

Ko so bila urejena združenja, je preostala še naloga, kako vključiti vse kategorije. V ta namen je bilo poskrbljeno, da so dosedanja združenja prevzela razne delodajalske organizacije, ki so obstajale v pokrajini. V prvi vrsti je šlo za preobrazbo nekaterih že obstoječih organizacij, ki bi smele tudi v smislu sedanjih organizatornih predpisov nadaljevati s svojim delovanjem, seveda v skladu z novo postavljenimi nalogami. Po drugi strani so se zlile v štiri enotne kategorije tudi neštevilne male stanovske združbe, dočim so bile nekatere razpuščene, ker niso imele razloga za svoj obstanek.

Združenje trgovcev je prevzelo sedem starih okrajnih trgovskih organizacij, skupaj z njihovo zvezo, dalje tudi 13 krajevnih gostilniških združenj skupaj z njihovo zvezo. Na temelju sklepov pristojnih organov zveze so morale v zvezo stopiti tri druga trgovska združenja.

Dosedanje tri hranilniške organizacije so stopile v eno samo, in sicer v zvezo kreditnih in zavarovalniških zavodov.

Silno veliko pa je bilo število obrtniških organizacij, ki so se zlile v obrtniško sekcijo, katera je odsek zveze industrijcev in obrtnikov. Več kot 35 takšnih obrtniških organizacij je bilo doslej vključenih v obrtniško združenje.

Zveza industrijcev in obrtnikov je prevzela rázen zveze industrijcev tudi sedem starih industrijskih kategorij.

Končno se je naša organizacija izpopolnila s priključitvijo kmetijske zbornice k pokrajinski zvezi kmetovalcev.

Organizacija zveze in pripadajočih združenj je torej končana. Posamezni organizmi imajo svoja pravila, delo zveznega urada je obsežno in doslej so se pokazali lepi uspehi že na mnogih področjih.

Kolikor pa se tiče celotnega organizacijskega sestava zveze, pa se reče, da obstaja zveza iz štirih pripadajočih združenj, katerih predsedniki bodo Vaši Ekscelenci podali posebna poročila.

Kar se pa tiče finančnega stanja združenj in dotoka prispevkov, pa zveza poudarja, da je to stanje navzlic trenutnim težkočam gospodarskega in političnega položaja pokrajine zadovoljivo, izvzemši zvezo kmetovalcev, katere proračun je izkazal deficit, ker ni imel iz pokrajine skoraj nobenih dohodkov.

Kolikor pa se tiče celotnega iznosa bilance, ki je znašal za letošnje leto 2,101.354 lir, računamo v letu 1943. z dohodki 2,332.543 lir, kar pomeni zvišanje za 231.189 lir, dočim se bo odmera prispevkov, ki so letos znašali lir 1,687.492, povečala na 1,917.093 lir. To pomeni povečanje za 229.601 liro. Če se upošteva, da se je bila bilanca za zvezo kmetovalcev in njenega prispevka letos računala le za sedem mesecev in da so se stroški za osebje močno dvignili zaradi izboljšanja, ki so bila v korist osebja odrejena, potem se lahko trdi, da je končna bilanca za prihodnje leto približno enaka bilančni vsoti za letošnje leto.

Glede kolektivnih delovnih odnošajev se je razvilo vneto delovanje, če upoštevamo, da se je to delovanje razmahnilo v začetnih mesecih organizacije in je šlo časovno vzporedno z njo. Zveza je sklenila, odnosno so še v teku zadevna pogajanja, več ko 40 kolektivnih delovnih pogodb, ki so urejali kolektivne odnošaje za približno 10.000 uslužbencev podjetij in za razne kategorije podjetnikov.

V letošnjem letu je bilo pri uradu za nadzorstvo dela vpisanih dvajset kolektivnih pogodb, in sicer za te-le panoge: denarni zavodi, zavarovalna podjetja, žage, usnjena industrija, grafična industrija (za faktorje), kemična tovarna »Moste«, tovarna pločevine »Saturnus«, knjigoveznice, mizarji, čevljarji, slikarji, inštalaterji, dimnikarji, damski krojači in šivilje, krojači, modistke, kamnoseki, brivci in frizerji ter poljedelski delavci. V zadnjem času sta bili podpisani dve važnejši pogodbi: za trgovsko osebje ter za uslužbence hranilnic v Ljubljani.

Vrh tega so v teku pogajanja za gozdne delavce, za rudnike, stavbarstvo, tekstilno industrijo, pletilstvo, tovarne za metle, za industrijske in obrtniške uslužbence, vrtnarje, strojnike in uslužbence v javnih obratih.

Samo trikrat je bilo treba sklicati razsodišče: v sporih v pivovarni »Union«, v papirnici »Vevče« in v grafični industriji.

Delo, ki ga Zveza opravlja na tem polju, ni samo tehnično, marveč v prvi vrsti delo splošne usmeritve, v kolikor je Zveza prva in zadnja inštanca za pogajanja ter kot taka spravlja v sklad in ureja delo združenj.

Čeprav Zveza ne vodi pogajanj v tehničnem smislu, je imela mnogo dela z odobritvijo pogodb, ki so ji bile poslane v pregled, ter z uvajanjem sprememb v zadevnih besedilih za urejeno delovanje v tem času.

Na pravem gospodarskem polju je bilo treba končno razviti prav važno delo. Zelo mnogo vprašanj je bilo, za katerih rešitev se je Zveza zanimala. Zveza delodajalcev sodeluje s svojimi zastopniki v organizacijah, ki jim je bilo poverjeno nadzorstvo na raznih področjih pridelave in razdelitve. Združenja in Zveza sama so se tudi neposredno zanimale za delovanje nadzorstva pridelave in razdelitve ter so svoje delo razvijale zlasti v nadzorstvu nad surovinami in nad nekaterimi važnimi pridelki, kakor les, usnje, steklo in keramika, vino, tekstilni proizvodi in oblačila.

Zveza je pristojne organe in urade opozarjala na težave, v katere so zašle razne panoge pridelave in razdelitve, ter se z njimi vred trudila, da bi ugladila gospodarske posledice, ki jih je bilo občutiti zaradi neugodne konjunkture v nekaterih panogah pokrajinskega gospodarstva.

Kar zadeva ureditev cen, si je Zveza prizadevala za revizijo cen posameznih kategorij s tem, da je podpirala zahteve pri pristojnih organih Visokega komisariata. Tako se je trudila za revizijo cen premoga, dnevnikov in mleka ter ublažila zahteve kategorij glede na potrebo, da mora biti upoštevan porast cen življenjskih potrebščin.

Zveza je opravila mnogo naporov, da bi premagala ovire, do katerih je prišlo zaradi ukrepov v zadnjih mesecih.

Zahvaljujemo se za globoko razumevanje, ki smo ga našli pri pristojnih oblasteh ter pri vseh uradih. Z ljubeznivo skrbjo so nam dokazali, da so upoštevali gospodarske potrebe pokrajine.

Tehtno je bilo tudi delo v korist članov za rešitev važnih gospodarskih problemov in naša Zveza se je lotila proučevanja številnih vprašanj glede teh problemov. Od najvažnejših del je treba omeniti predlog za ustanovitev upravnega sodišča za našo pokrajino, ki je, kakor znano, ostalo izven ozemlja pokrajine, in na ta vprašanja obračamo pozornost Vaše Ekscelence tudi na tem mestu. Zveza je z Zvezo delavcev vred predlagala tudi potrebno reformo davčnega sistema za nekatere vrste dajatev, zlasti za davek na mezdah. Znano nam je, da to vprašanje prav zdaj proučujejo.

Ob zaključku svojega poročila čutim dolžnost, da se toplo zahvalim Vaši Ekscelenci za vse zanimanje, ki ste ga pokazali pri reševanju gospodarskih problemov pokrajine, posebno pa še do naše Zveze. Vaše globoko razumevanje nam daje popolno upanje, da bodo gospodarstvo v pokrajini in zlasti produktivne kategorije, ki so vključene v naši Zvezi, v Vas imele tudi v bodoče najvišjega in najvernejšega tolmača, čigar plodna in skrbna delavnost je trdno jamstvo za gospodarski napredek te pokrajine.

Po obširnem in izčrpnem poročilu predsednika Zveze so podali svoja poročila predsedniki Združenj, ki so najprej prikazali delo, opravljeno v preteklem letu, ter nato očrtali probleme, ki zanimajo posamezne kategorije. Predsednik industrijskega združenja je govoril o delovanju združenja ter podal podrobno poročilo o gospodarskem delovanju s posebnim ozirom na določene industrijske panoge, ki bolj od blizu zanimajo gospodarstvo pokrajine, ter naposled orisal sindikalno delovanje Združenja.

O tem in o ostalih poročilih, ki so sledila, bomo v prihodnjih dneh prinesli daljše izvlečke.

Nato je govoril predsednik odseka za obrt, ki je popisal opravljeno organizacijsko delo in poudaril udeležbo slovenskega obrtništva na sejmu v Milanu. Predsednik Združenja trgovcev je podal izčrpno poročilo o delovanju Združenja, ki obsega 22 sindikatov, o katerih važnosti v sedanjem času ni treba navajati posebnih dokazov. Najprej je orisal jasen okvir organizacije ter potem govoril o njenem delu na raznih področjih in o problemih, ki zanimajo razne kategorije. Nič manj zanimivi glede opravljenega dela in problemov, s katerimi se je bavila, nista bili poročili predsednika Združenja poljedelcev ter predsednika Združenja za kredite in zavarovanje. Tudi ti poročili — kakor ostala — bomo objavili v prihodnjih dneh.

Kulturno poslanstvo GILL-a

Zvezno poveljstvo je sklenilo, zavedajoč se važnega vzgojnega pomena, da priredi pod pokroviteljstvom Visokega komisarja 15dnevne mladinske predstave v ljubljanski Drami za vse člane organizacije GILL-a. Tako je imela Italijanska liktorska mladina prvo predstavo v Drami, ko je mladina prisostvovala predstavi »Sneguljčice«. Prihodnjič bo GILL priredil drugo predstavo »Princesinja in pastirček« za najmlajše organizirance.

Imenovanje župana občine Mokronog

Ker se je pokazala potreba po nadomestitvi izrednega komisarja občine Mokronog v osebi Majcena Franceta, je Visoki komisar imenoval novega komisarja v osebi fašista Maria Reschigga.

Komisarju okrajnega načelstva v Novem mestu se naroča, da izvrši to odločbo.

Nov komisar v Ribnici

Visoki komisar je imenoval namesto dosedanjega izrednega občinskega komisarja Rudeža Marka, novega občinskega komisarja v osebi fašista Enrica Asnaghija.

Komisar okrajnega načelstva v Kočevju ima to odločbo izvršiti.

Imenovanje župana občine Kostanjevica

Likar jože pok. Jožefa se imenuje za župana občine Kostanjevica z veljavnostjo od 15. decembra 1942-XXI.

Komisarju okrajnega načelstva v Novem mestu se naroča, da izvriš to odločbo.

Razdeljevanje racioniranih živil

Prehranjevalni zavod Visokega komisariata za Ljubljansko pokrajino v Ljubljani poziva vse trgovce — razdeljevalce racioniranih živil, da dvignejo nakazana živila od 18. t. m. dalje v skladiščih Vidmar, Gradišče 12, in Fröhlich, Trnovski pristan, po naslednjem abecednem redu:

sobota 19. decembra A—J, ponedeljek 21. decembra K—M, torek 22. decembra N—R, sreda 23. decembra S—Ž.

Opozarja se, da se izdaja v skladišču Vidmar moka, riž, testenine in sladkor od 8—12, v skladišču Fröhlich pa ostalo racionirano blago od 13.30—17.

Navodila Visokega komisarja

Naposled je spregovoril Visoki komisar ter podal splošen okvir gospodarskega položaja pokrajine od aprila leta 1941. pa do danes. Prikazal je ukrepe za postopno včlenitev pokrajinskega gospodarstva v narodno gospodarstvo ter posebej omenil vzroke izrednega značaja, ki so to včlenitev zavlačevali ter ustvarjali težave v normalnem razmahu na nekaterih odsekih produktivnega življenja v italijanski Sloveniji. Z živim veseljem je vzel na znanje, da je korpocarijski sistem v novi pokrajini zdaj že dejansko in umno ustvarjen v korist vseh pridelovalnih slojev in tako pospešeno, toda skladno in konstruktivno nadomestil razpuščene strankine organizacije. Visoki komisar je nato dal navodila za nadaljnje poglobitveno delo, ki ga bodo morale sindikalne organizacije razvijati v prid lastnih zastopnikov v splošnem okviru narodnega gospodarstva.

Potem je odredil, da je treba v kratkem rešiti maloštevilne pokrajinske pogodbe, ki jih zdaj sestavljajo in ki bodo nadomeščale podjetniške pogodbe, ter poudaril brezpogojno potrebo, da morajo ostati cene nespremenjene, da ne bi povzročili še nadaljnjih motenj v cenah življenjskih potrebščin. V svojem govoru je Visoki komisar navzočnim dejal, da bodo problemi, ki mu bodo predloženi, predmet pazljivega proučevanja, da bodo hitro rešeni. Naposled je Ekscelenca Grazioli veščakom in voditeljem izrazil svoje zadovoljstvo in zahvalo za opravljeno delo ter prepričanje, da bo s popolno normalizacijo pokrajine produktivno gospodarstvo pokrajine spet pospešeno napredovalo v korist prebivalstva. Pred zaključkom sestanka je odredil pozdrav Kralju in Duceju.

COMMERCIANTI! Per i vostri acquisti di qualsiasi articolo rivolgetevi, scrivendo in italiano, francese, croato al

TRGOVCI! Pri svojih nabavah kakršnih koli predmetov se obrnite in pišite italijansko, francosko ali hrvatsko na

Rag. MARK BERISHA, Via Mario Pagano 52, Milano

Opozorilo!
Če pri hiši sladkorja in sadja ni, otrokom Vašim limonada in oranžada **„La Sportiva“** ohrani toplo in pa čisto kri.

S. S. VAN DINE:

Skrivnostni tekač

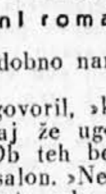

43

Kriminalni roman

»Pozdravljena, sestrica,« jo je veselo pozdravil. »Kakor vidim, te imajo orožniki v rokah. Kruti ljudje.« Pri tem nas je spet ošvrknil z zlobnim pogledom in nadaljeval: »No, pa dobro, kako je vendar s to zaporo? Ta hiša je postala pravcati policijski komisariat. Spriggovega morilca lovite, kaj? Ah, kakšna nesreča! Pa tak fant, kakor je bil Sprigg! Ubil ga je profesor iz nevoščljivosti, ne res? Upam, da se ne boste znova spravili s svojim izsiljevalnim zasliševanjem nad mojo lovko Diano.«

»Nikar ne zbijaj šal, Sigurd,« ga je zavrnila Bella. »Bili so zelo vljudni z menoj. In povedala sem jim tudi, da nisi bil snoči nič kaj preveč velik kavalir, ko si me že ob pol enajstih pripeljal domov...«

»Res? Jaz pa sem mislil, da sem dobro storil... Za deklice, kakršna si ti, je slabo, če ostajajo zvečer preveč dolgo zunaj.«

Bella je zardela. Že je odprla usta, da bi odgovorila, a očividno se ji je zazdelo pametneje, če samo zmaje z ramami in steče po stopnicah zgor

Arnesson je strmel za njo, dokler mu ni izginila izpred oči. Nato je skomizgnil z rameni in hudobno namignil Markhamu.

»No, torej,« je spregovoril, »kaj je novega? Kaj ste dozdaj že ugotovili glede zadnje žrtve?« Ob teh besedah nas je povabil nazaj v salon. »Ne boste mi verjeli, toda tega fanta zelo pogrešam. In to usodno naključje, da se je imenoval vprav John Sprigg. Če bi se pisal Piper ali Simson, ali kakor koli drugače, bi bilo stokrat bolje zanj.«

Markhamu njegovi dovtipi očividno niso bili preveč všeč.

»Nič novega ni, Arnesson,« je odvrnil na kratko. »Položaj nespremenjen.«

»Potemtakem ste prišli sem na obisk? Ostanete pri nas na kosilu?«

»Pridržujemo si pravico,« je hladno pripomnil Markam, »voditi preiskavo, kakor se pač nam zazdi potrebno, ne da bi prevzeli kakršno koli obveznost do vas.«

»No, no, glej ga, glej...« je vzkliknil Arnesson zbadljivo. »Pa se morda slučajno ni zgodilo kaj takšnega, kar vam ne gre v račun? Jaz sem pa mislil, da me boste sprejeli kot svojega sodelavca... A zdaj že vidim, da ste me vse doslej samo napadali. Kakšna nesreča!«

Vance, ki je mirno kadil in gledal v kot, kakor da se ga vse to prav nič ne tiče, se je nenadno prebudil iz svojega navideznega sna.

»Oprosti, Markham,« se je oglasil, »gospod Arnesson ima vendar čisto prav. Naša dolžnost je, da ga obveščamo o vsem. Zato ima tudi pravico vedeti, kako zdaj stvari stoje.«

»Ti sam si nam priporočal,« ga je zavrnil Markham, »da ne smemo nikomur ničesar praviti, kaj se je zgodilo nocoj...«

»To je že vse res. A tedaj nisem pomislil na gospoda Arnessona. Vsekakor smatram, da se čisto lahko zanesemo na njegovo molčečnost.« Po teh besedah mu je Vance povedal čisto natančno vse, kar se je zgodilo prejšnjo noč pri Druckerjevih.

Arnesson ga je pozorno poslušal. Opazil sem, da je zbadljiv izraz, ki se je bil ves čas razodeval na njegovem obrazu, polagoma čedalje bolj izginjal med Vancejevim pripovedovanjem. Ko je Vance končal, je Arnesson nekaj časa molčal, vrtel pipo med prsti, njegov obraz pa je bil ves mračen in nemiren.

»Ni nobenega dvoma, da se je enačba obogatila za nov podatek, ki je prvovrstne važnosti,« je slednjič pripomnil. »Konstanta se je spremenila. Tekač je med nami, kakor vse kaže. Toda, kaj ima s tem opraviti lady Mae?«

»Govore, da je prav tisti trenutek, ko je bil Robin umorjen, kriknila.«

»A, tako!« Arnesson se je vzravnal na svojem stolu. »Zdaj že vidim, kam merite. Čim je tekač zvedel, da je gospe stvar znana, jo je morda hotel posvariti...«

»Zelo verjetno je bilo tako.«

»Ali bi lahko videl tisto šahovsko figurico, ki jo je neznanec pustil nocoj pri Druckerjevih.«

Vance je segel v žep in mu jo dal. Arnesson jo je pozorno in z največjim zanimanjem ogledoval. Slednjič jo je dal nazaj.

»Iz obraza vam berem, da poznate to figurico,« je dejal Vance s čisto določnim namenom. »Res, niste se zmotili. Ta tekač je od tistega šaha, ki ga ima vaš stric v svoji knjižnici.«

Arnesson je nalahno prikimal.

»Tako je,« je tiho pritrdil, potem pa se obrnil proti Markhamu in dejal zbadljivo: »Ste morda vprav iz tega razloga pred menoj o stvari molčali? Sumljiv sem, kaj? O, sveti Pitagora! Kakšna strašna kazen me bo doletela, ko se izve, da sem jaz tisti ponočni popotnik in da puščam za seboj sledove v obliki šahovskih figur!«

Markham je vstal, da bi odšel.

»No, sumljiv pa res niste,« je pripomnil razburjeno. »Šahovsko figurico je nekdo pustil v Druckerjevi hiši točno opolnoči.«

»Ah, škoda, pol ure sem torej zamudil, da bi lahko vzbujal kak sum. Silno mi je žal, da ste se morali zmotiti.«

»Pustimo to stvar zaenkrat pri miru,« se je oglasil Vance spravljivo. »Zdaj moramo na kratek obisk še k gospodu Pardeeju.«

»K Pardeeju? O! Na obisk k šahovskemu strokovnjaku, da prodrete stvari do dna kaj? To se pravi biti znanstvenik!«

Obstal je pod majhnim mostovžem pri vhodu in nam sledil z očmi, njegov obraz pa je imel še vedno šaljiv izraz.

Pardee je nalahno zardel v lica, a medlim obrazom človeka, ki se čuti za vedno ogoljufanega. Ko smo sedli v njegovo delovno sobo, je Vance takoj zgrabil stvar kar pri jedru.

»Prišli smo k Vam, gospod Pardee,« je začel, »da raziščemo okoliščine, v katerih je bil Sprigg umorjen. Prosimo vas, zavedajte se, da ima vsako vprašanje, ki Vam ga bomo stavili, čisto določen razlog.«

Pardee je vdano prikimal in dejal:

»Razumem Vašo zahtevo. Bral sem časopise in se zavedam zamotanosti vprašanja, ki ga rešujete.«

»Predvsem nam blagovolite povedati, kje ste bili včeraj zjutraj med sedmo in osmo uro?«

Pardee je na lahno zardel v lica, a odgovoril je takoj in z globokim mirnim glasom:

»Bil sem v postelji ves do devetih.«

»Kdaj ste zvedeli za Spriggovo smrt?«

»Pri zajtrku. Kuharica mi je povedala le to, kar so govorili v soseščini. Prvo poročilo o dogodku sem bral v večerni izdaji časopisa *»Sun«*.

»In v današnjih jutranjikih ste seveda videli ponatis novega *Tekačevega* listka, oziroma *škofovega*, če hočete, da se tako izrazim. Kako si razlagate ta novi zločin, gospod Pardee?«

Pastirček

spisal: Lože Tomazič

49.

In Križani se je sklonil h klečečima ter podal beli kruhek za svoj zajtrk obema, planinskemu župniku in njegovemu pastirčku. On sam ju je obhajal. Ko je odložil zlat kelih...

50.

Je dvignil in razširil ranjeni roki; iz njunih ran sta zažarela dva sončna žarka, eden je padel na župnikovo srce, drugi na parstarčkovo. Tedaj sta se zgrudila na tla in dva bela golobčka sta se dvignila v prava nebesa.

Krščanski socialist in komunistični minister dr. Jože Brilej – požigalec slovenskih cerkva in kulturnih ognjišč

Partizani so pod njegovim vodstvom zažgali in oskrunili cerkev ter Gnidovčev prosvetni dom in šolo na Ajdovcu

Vodstvo OF in komunističnega partizanskega gibanja je izjavljalo ter izjavlja danes in po svojih bolj ali manj prikritih agitatorjih in tiskovinah:

1. da partizansko gibanje in OF nista naperjena proti veri in cerkvi;

2. da partizanstvo ni naperjeno proti slovenskemu delovnemu ljudstvu in njegovi imovini, temveč da hoče to ljudstvo osvoboditi in mu prinesti raj na zemlji.

3. da postopa partizanska vojska strogo zakonito, da ne ropa, ne počenja zločinstev in zverinstev in ne divja nad nedolžnimi ljudmi. Vse grozote, umore in ropę so zakrivili neodgovorni, zločinski elementi, ki so se vtihotapili v to idealno osvobodilno gibanje...

Dejanja pa govore:

1. Partizani so dozdaj pobili — po zverinskem učenju — 17 duhovnikov, oskrunili in požgali 16 cerkva in pobili čez 4000 ljudi, ker so bili — katoličani.

2. Partizani so izropali delno ali docela tričetrtine podeželskih vasi ter tisočem delovnih ljudi uničili dom, obstanek in imetje.

3. Zajeti partizanski arhivi in razglasi, ki so bili najdeni v njih dokazujejo, da je vsak umor, vsako nasilje, vsako zverinstvo, vsako ropanje bilo storjeno po zapovedi, z vednostjo in z dejanskim sodelovanjem vlade in vrhovnega poveljstva.

Za Suhorjem dokazujejo, da so voditelji OF — vsi od Kidriča preko Baeblerja do Brileja in Rusa osebno odgovorni za vsa zverinstva, dogodki na Ajdovcu, kjer so partizani in pod osebnim vodstvom krščanskega socialista dr. Jožeta Brileja zverinsko mučili branilce slovenskih vasi, zažgali cerkev, prosvetni dom in župnišče ter to, morda najsiromašnejšo slovensko vas do golega izropali.

NAJ GOVORE DOGODKI!

V petek, dne 11. decembra ob 11 ponoči je obkolila tolpa partizanov od vseh strani Spodnji Ajdovec. Prve straže so se spoprijele s partizani že okrog 10 zvečer, zaradi premoči pa so se morale umakniti. Večja skupina partizanov, ki sta jo vodila zloglasna učiteli Lado Ambrožič iz Črmošnjic in Vree iz Žužemberka, je začela s hudim ogniem na obkoljeno vas. Reglianju strojnic se je pridružilo še razbijanje zažigalnih bomb, ki so jih metali partizani.

Ob pol 11 so partizani zažgali nezavarovano župnišče. Kmalu za tem je začel goreti cerkveni zvonik. Ogenj je kmalu zajel vso cerkev, prej so jo polili v notranjosti z bencinom, tako da je zgorela cerkev do tal. Huni so pustili v cerkvi tudi Najsvetejše, dragocenosti pa so izropali in odnesli. Tej tolpi je poveljeval učitelj Ambrožič pod vodstvom komunista Brileja.

Maloštevilni fantje so se nečloveško hrabro branili proti velikanski partizanski premoči. Partizani so pozivali fante k predaji, česar pa fantje niso mogli sprejeti. Strašna borba je trajala vso noč in še naslednji dan do popoldne. Partizani so z zažigalnimi bombami in strojnicami napadli utrjeno šolo, v kateri so se utaborili fantje in se borili do zadnjega. Ko so jih partizani popolnoma obkolili, je poveljnik pozval fante, da obude kesanje, nato pa zapovedal izpad. Vnela se je strašna in krvava borba. Medtem ko so fantje šli iz šole, jih je kril s strojnico junaški *Zupančič Lojze*, dokler ni sam padel. V vasi se je vnel strašen boj in vpitje se je razlegalo daleč naokoli. V borbi so padali številni partizani, maloštevilni fantje pa so se borili tako, kot se morejo boriti le oni, ki se bore za svoje domove, svoje družine in vero ter ljudstvo.

Partizani so odpeljali iz vasi 21 mrtvih z dvema vozovoma in jih pokopali v bližnjem gozdu. 16 fantov, ki so jih partizani grozovito razmesarjene pustili ležati po vasi in jih hoteli odpeljati v gozd, so nato po posebni prošnji domačega župnika pustili partizani pokopati na domačem pokopališču. Pokopali so jih v nedeljo v skupen grob. Tokrat so pokopali tudi 1 mrtvega partizana.

Zločinski napadalci so v vasi po tem dogodku priredili pravo rajanje s plesom in pijančevanjem. Proti jutru, ko se je že svitalo, so partizani zažgali še Gnidovčev prosvetni dom, naslednji dan pa še šolo. Pri vseh teh zločinstvih se je posebno odlikoval Kocbekov tovariš komunist Brilej, ob strani pa sta mu bila učitelj Ambrožič in Verce iz Žužemberka. Vas so seveda popolnoma izropali.

Tako govore dogodki, tako govori ogenj, tako govori kri, ki je zalila ubogo vas Ajdovec. Vemo, kdo je zapovedal požig te cerkve, vemo, kdo je zapovedal pokolj ljudi, ki so branili borni dom in življenje pred ljudožrsko komunistično tolpo.

Kaj pravijo na to zadnje dejanje slovenskega »novega krščanstva« tisti krivi preroki, ki so jim usta teden za tednom polna ljubezni in odpuščanja in tako imenovanih krščanskih čustev do požigalcev slovenskih krščanskih svetišč? Tudi oni so sokrivi strahot ter divjanja proti Cerkvi in slovenskemu delovnemu ljudstvu, čeprav bi si radi pri obeh lastili prvo besedo. Ponosni so na partizansko pohvalo, a naj vedo, da jim ebo ta pohvala v sodbo in da se kazen tudi zanje že pripravlja!

Vaška straža na Škocijanu pri Turjaku hrabro odbila partizanski napad

Iz Škocijana pri Turjaku je prišlo poročilo o junaškem zadržanju vaške straže, ki je odbila hud partizanski napad. Partizani so napadli vas v torek zvečer. Borba je trajala vso noč in v sredo do treh popoldne, ko so morali partizani v beg in so pustili v vasi in okolici večje število mrtvih.

Partizanske tolpe, ki že dalj časa ogražajo vasi okoli Škocijana, si zropale v zadnjih dneh 22 posestnikov.

V torek je prišlo večje število partizanov preko Medvedce in Turjaka v Škocijan. V Turjaku so napadli grajski hlev in bunkerje, vendar so bili vsi napadi odbiti. Ko so pretrgali telefonske zveze s Turjakom, so navalili v trumah na Škocijan in napadli šolo, v kateri so bili utaborjeni člani vaške straže. Zasedli so nekaj hiš v vasi in začeli s strojnicami napadati šolo. Tudi tu so dali fantom ultimat, da se vdajo, fantje pa so vztrajali v borbi in venomer streljali na napadajoče, ki so se že približali šolskemu poslopju ter ga obdelovali z zažigalnimi bombami. Okno, ki je bilo utrjeno s peskom in deskami, je že pregorelo in je bila nevarnost, da bodo partizani vdrli v šolo. Ob treh popoldne je prišla vojaška pomoč in razgnala partizanski bataljon, ki bi uničil vso vas. Med partizani je nastal velik preplah. Začeli so bežati proti Velikim Lipljanam v svoja stara taborišča v Vinu in na Mokercu. V borbi so partizani pustili večje število mrtvih.

Ljubljana

Koledar

Petek, 18. decembra: Kvatre; Pričakov. Mar. poroda; Gracijan, škof; Teotim, mučenec.

Obvestila

Lekarne. Nočno službo imajo lekarne: dr. Kmet, Bleiweisova c. 45, mr. Trnkoczy, ded., Mestni trg 4 in mr. Ustar, Šelenburgova ul. 7.

Opozarjamo na večer slovenskih klavirskih skladb za mladino, ki bi nocoj ob 18 v mali filharmonični dvorani. Na sporedu so dela skladateljev: L. M. Škerjanc, Saša Santel, Josip Pavčič, Vasilij Mirk, Mirca Sancinova, Pavel Šivic, Slavko Osterc, Karel Pahor in Matija Tome. Skladatelja L. M. Škerjanc in Mirca Sancinova bosta sama izvajala svoja dela. Dela ostalih skladateljev pa bosta izvajali pianistka Silva Hraševec in Bizjak Marta. Vse skladbe so izšle v tisku in so v prodaji v knjigarni Glasbene Matice, kjer se dobi podrobni spored nocojšnjega večera. Spored velja obenem kot vstopnica. Opozarjamo na točni začetek ob 18 v mali filharmonični dvorani.

Na koncertu, ki se bo vršil danes ob 17 v Operi, bosta sodelovala člana rimske Opere Reale, baritonist Giuseppe Taddei in tenorist Giorgio Sembri, razen njih bosta nastopili sopranistka Ksenija Vidalijeva in Elza Karlovčeva. Peli bodo arije iz najbolj znanih italijanskih in slovanskih oper. Sodeloval bo orkester pod muzikalnim vodstvom dirigenta Demetrija Žebreta. Veljale bodo cene od 20 lir navzdol.

Gg. katehete iz ljubljanskih in ljudskih in srednjih šol prosimo, da bi sami prišli po podobice za pobožnost 3. prvih sobot v pisarno pripravljalnega odbora Pred škofijo štev. 1 (pisarna AK) dop. od 9—12, pop. pa od 2—4.

Ljubljansko gledališče

Drama:

Petek, 18. decembra ob 15: »Večno mlada Saloma«. Izven. Zelo znižane cene od 10 lir navzdol.

Sobota, 19 decembra ob 16.30 »Ples v Trnovem«. Izven. Cene od 18 lir navzdol.

Opera:

Petek, 18. decembra ob 17: Vokalni in instrumentalni koncert v korist Združenja gledaliških igralcev. Cene od 20 lir navzdol.

Sobota, 19 decembra ob 16: »Traviata«. Izven. Znižane cene od 20 lir navzdol.

Rokodelski oder

Nedelja 20. dec. ob pol 5: »FIRMA«. Predprodaja vstopnic na dan predstave od 10—1 in dve uri pred pričetkom v društveni pisarni, Petrarkova 12/I., desno.

»FIRMA« je naslov odlični komediji, ki jo bo Rokodelski oder uprizoril v nedeljo ob pol 5. Poleg gledališke igralke Helene Otocke in Huga Brandta, srečamo v komediji zabavno in prijetno garderoberko Marto in knjigovodja in višjega administratorja Janeza Nepomuka Hilička. Tako se nam obeta za nedeljo popoldne odlična predstava, ob kateri bomo pozabili skrbi in težave naših dni. Predprodaja vstopnic na dan predstave od 10—12 in dve uri pred pričetkom v društveni pisarni, Petrarkova 12/I., desno.

Oddaja mleka v zbiralna središča

Na osnovi naredbe za oskrbovanje z mlekom za prehrano z dne 22. XI. 1941/XX, Službeni list 94/41, se prepoveduje od 20. t. m. dalje oddaja mleka neposredno potrošnikom še v nadaljnjih občinah: **Vrhnika, Velike Lašče, Dolenja vas pri Ribnici, Stična, št. Vid pri Stični, Vel. Gaber, Vel. Loka, Trebnje.**

Producenti morajo oddajati vse mleko v zbiralna središča, ki jih določi Pokrajinski prehranjevalni zavod, v kolikor jim ni potrebno za prehranjevalne potrebe rodbine in družine in življenjske potrebe njihovega gospodarstva v smislu čl. 2. točka a in b zgoraj omenjene naredbe.

Potrošniki gornjih občin, ki so po predpisih upravičeni do mleka (otroci do 1 leta 1 l, od 1—7 let pol l, od 7—10 let četrt l, od 60 let naprej pol l, bolniki največ pol l, noseče žene od začetega 3 meseca naprej pol l), pa niso producenti mleka, bodo dobivali mleko neposredno pri producentih, katere jim določi občina po odobrenju Pokrajinskega prehranjevalnega zavoda.

V zvezi z gornjo prepovedjo se prepoveduje vsaka oddaja mleka na vseh železniških postajah Ljubljanske pokrajine, razen na progi Ljubljana — Karlovec od postaje Mirna peč (vključno) dalje v smeri proti Karlovcu.

Igrače, darila, »Ciciban« za božič Vas vabi Engelman, Tavčarjeva ulica 3.

A D'ENNERY:

DVE SIROTI

39

XIII.

Roger de Vaudrey pa je v dolgih urah čakanja prenašal silne muke. Rad bi videl svojega strica, pa ne da bi ustregel njegovi želji, temveč zato, da bi se z njim poslednjič porazgovoril.

Picard, ki je stal v nasprotnem kotu sobe, je z obraza bral vse spremembe, ki so se dogajale v mladem gospodarju.

Naenkrat pa je v predsobi nastal ropot in kmalu nato se je prikazal načelnik policije.

Roger se je dvignil in mu stopil nasproti.

»Gospod, po vaši želji sem vas počakal...«

»Ne po moji želji, temveč na moj ukaz,« mu je z mrzlim glasom odgovoril grof.

Roger je začutil, da mu je kri planila v glavo, vendar se je obvladal.

»Prišel sem, da bi se z vami poslednjič pogovoril.«

»Vi se morate podvreči kraljevim ukazom... toda vaš nastop mi jasno govori, da se upirate.«

»Odločno odklanjam tiste ukaze!«

»Pozabljate, da ima kralj oblast nad življenjem in smrtjo vaše osebe!«

»Naj me velja življenje, toda prisegam vam, da ne bom nikoli, prav nikoli vam rečem, zatajil in se odpovedal tej ljubezni. Četudi me obsodijo ali ubijejo, ostala bo moja vdova, kajti pred Bogom sem ji prisegel, da jo bom naredil za svojo ženo!«

Ob drugačni priliki bi de Linièresa ganila odkritost in strast, ki so jo mladeničeve besede odkrivale, toda po vsem tem, kar je videl, pa njegovo srce ni bilo več dostopno za čustva.

»Nikoli se ne bo govorilo, gospod,« je odgovoril ledeno, »da je eden izmed Vaudreyev žrtvoval svoje življenje za neko punčaro...«

»Gospod!«

»Vi imate pravico, da ste lahko nori, toda jaz kot glavar družine moram bedeti nad dobrim imenom družine in zato sem izdal potrebne ukrepe.«

»Kaj hočete s tem reči?«

»Porabil sem svojo oblast in sedaj se tista deklina... nahaja v Salpetrièreu.«

Roger je naredil korak naprej, kakor da bi hotel planiti. Prebledel je in zdelo se je, kakor da so mu oči skočile izpod čela. Videti je bilo, kakor da v njegovih žilah ni bilo niti kaplje krvi več.

Toda takoj se je premislil in s skrajno mirnim glasom dejal:

»Vi se mi hočete osvetiti, ker sem se skliceval na vašo čast... Posrečilo se vam je. Toda sedaj mi recite, da ne boste zasledovali deklice, ki je nedolžna in čista, recite mi...«

»Rečem vam, gospod, da je tista deklina v Salpetriereu med svojimi vrstnicami in da bo prejela kazen, kakor jo zasluži.«

Roger je naredil kretnjo, kakor bi hotel planiti na svojega strica in ga potolči na tla, toda tudi tokrat se je obrzdal. Z iztegnjenimi pestmi in s slinastimi ustmi se je zakrohotal ob pogledu na svojega krvnika in zavpil:

»Rešil jo bom... šel jo bom osvobodit, to vam prisegam, kljub vsem vašim ukazom in v zasmeh vsej kraljevski oblasti!«

Ko je to izgovoril je stekel iz sobe, ganjeni Picard mu je pa sledil.

Med tem ko je strežaj spraševal mladeniča, kaj bo treba storiti, sta se zaslišala dva zvonca. Takoj so se odprla neka vrata in uradnik v spremstvu treh mož je vitezu zastavil pot.

Roger se je hotel vrniti v stričevo sobo, toda bila je zakljenjena. Ker je bil ujet, je začel kričati in groziti, potem pa se je takoj pomiril in se obrnil k uradniku, ki je snel klobuk in držal med prsti ukaz za aretacijo.

»Gospod, grem z vami. Bodite toliko prijazni in mi dovolite, da bom rekel dve besedi svojemu strežaju.«

Uradnik se je s svojimi možmi umaknil, Roger pa je prijel Picarda pod roko in mu dejal:

»Odpeljali me bodo v Bastillo. Ti pa stori vse, kar moreš, da boš govoril s Henriko v Salpetriereu... Povej ji, da jo bom tudi na dnu ječe, kamor me bodo vrgli, še vedno ljubil in bo ostala edina ženska, ki bo vredna postati moja žena.«

»Računajte name, moj ubogi gospod,« je odgovoril Picard solznih oči.

»Gospod, na razpolago sem vam,« je pristavil vitez, ko se je obrnil proti uradniku.

Potem je še poslednjič pogledal svojega zvestega strežaja in odšel v družbi stražnikov.

•

Grof de Linieres je z okna opazoval odhod svojega nečaka, potem pa odšel proti odajam svoje soproge.

Ravno tisti hip se je grofičina nosilnica ustavila pred palačo in Diana je vsa bleda in omahujoča izstopila.

Služabniki so močno ganjeni opazovali drgetajoče poteze svoje gospodarice, ki je stopala, podprta od služabnice, v svojo sobo in prispela tja na pol mrtva.

Grof de Linieres jo je že pričakoval.

Četrti del.

I.

Pod vlado Ludvika XIII. so Salpetriere uporabljali kot zavetišče za neozdravljivo bolne. Mnogo kasneje, pod Ludvikom XIV., so del poslopja uporabljali za blaznico. In končno so jo pod vlado Ludvika XVI. izbrali za ženske, ki so bile tatice in za tiste nesrečne izgubljenke, ki so se pregrešile proti zakonom.

V to ječo so odpeljali Marijano, čim so ugotovili njeno krivdo, in je potem morala čakati na dan svoje razprave. Revica, ki so jo po poskusu upora vojaki s silo prinesli, je prispela v kaznilnico močno pretresena. Videla je bila ubogo slepo dekle, tisto dekle, ki ji je govorilo o dobroti, in sicer v družbi Frochardove in Jakobovega brata. Poskušala je steči k njej, toda preprečili so nakano.

Dobre besede obeh sirot so rodile svoj sad. Marijana se ni upirala prvim strogostim, ki jih je doživela v Salpetrieru.

Prva noč je bila za revico predolga, ker je bila še vsa zmedena zaradi strašnih doživetij. Ko je nastopil dan, je šla z ostalimi jetnicami na dvorišče, toda sesedla se je pred neko sestro, namreč pred prednico, sestro Genovefo.

Ta sveta žena se je na vse načine trudila, da bi zaprtim dekletom lajšala neprijetnosti ječe. Slišala je izpoved, ki jo je Marijana podala o svojem grehu, kakor tudi njeno pripoved o srečanju z dvema sirotama, s svojima dobrima angeloma, ki sta jo rešila pred prepadom, v katerega se je mislila vreči.

Toda dekletovo zdravje je povzročalo dobri sestri težke skrbi. Zato je sklenila govoriti z zdravnikom, z istim strokovnjakom, ki smo ga videli, da je govoril z grofico de Linieres in z ubogo Luizo.

On, ki ga je vse plemstvo spoštovalo in priznavalo kot prvaka na polju zdravništva, se je posvetil revežem in pomoči potrebnim in se žrtvoval za to, da je lajšal nesrečo ljudi.

Ko je sestra Genovefa zagledala zdravnika, ki je prihajal iz celice, mu je stopila naproti, da bi mu povedala, da je prišla nova jetnica.

Novi švicarski predsednik Henrik Celio

Pomembne njegove besede, ki dokazujejo, da je ta mož, ki je po rodu Italijan, velik prijatelj domovine svojih prednikov

Švica je včeraj dobila svojega novega predsednika v osebi Enrika Celia. Izvolili so ga na včerajšnjem dopoldanskem zasedanju švicarskih zveznih zbornic, in sicer za dobo enega leta. K njegovi izvolitvi piše dopisnik AS iz Berna med drugim tudi naslednje:

»Da je kdo izvoljen za predsednika švicarske zveze, zadostuje, če dobi 89 glasov. Celio pa jih je dobil 177, kar dokazuje, kako velik ugled uživa po vsej Švici.

Predsednik Celio se je rodil leta 1889 v vasici Ambri, ki leži komaj 7 km proč od Airole, rojstnega kraja bivšega švicarskega predsednika Motte, čigar naslednik je Celio v švicarskem zveznem svetu.

Družina Celio izhaja iz Italije, in je bil sedanji predsednik Švice najprej vzgojen v Milanu, nato pa je obiskal katoliško vseučilišče v Freiburgu, kjer sta bila njegova učitelja tudi Paolo Arcari in član akademije Julij Bartoni. Bil je 20 let časnikar v ticinskem kantonu, nato pa so ga poklicali na višja mesta v istem kantonu, pozneje pa je bil izvoljen celo za člana kantonske vlade ter potem tudi za njenega predsednika leta 1938. Zlasti je mnogo delal za ticinske šole ter za javni red v najrazburljivejših časih državnega življenja v zadnjem desetletju. V zvezni svet je bil poklican takoj po smrti prejšnjega švicarskega zveznega predsednika leta 1940.

Kakšnih misli je ta mož in kako gleda na sedanji politični položaj, se najlepše vidi iz enega njegovih zadnjih govorov, v katerem je med drugim dejal tudi tole:

»Pomislimo, da so vse tri naše sosede: Italija, Nemčija in Francija, svobodno spoštovale naše meje, našo neodvisnost in našo nevtralnost, dočim se je drugim evropskim državam godilo precej drugače. Ne pozabimo, da tudi v najhujši vojni Švica lahko svobodno dela s sosednimi državami po trgovskih pogodbah, ki po načelu »daj — dam« predstavljajo bistvo narodnega gospodarstva. Če na prvem mestu omenjam naglo sklenitev trgovinske pogodbe z Italijo, hočem s tem predvsem poudariti znano in veliko prijateljstvo te velike države do Švice, pa tudi zadovoljstvo nas Ticincev, ki smo italijanski rod v švicarski zvezi in ki smo lahko še prav posebno ponosni in veseli takega prijateljstva.«

Ko je bil včeraj Enrico Celio izvoljen za novega švicarskega predsednika, je sprejel seveda tudi časnikarje ter je dopisniku AS dal posebno izjavo, v kateri spet lepo razodeva svoja čustva, ki jih goji do Italije. Rekel mu je tole:

»Kot Ticinec, prav tako kakor moj veliki prednik Motta, čigar učenec sem od prvih let svojega političnega delovanja, visoko cenim vse, kar je v teku stoletij prispeval italijanski genij skupno z italijanskim delom k omiki in splošnemu napredku, in o odnošajih med Italijo in Švico ne morem reči drugega, kakor da jih navdajajo čustva medsebojnega prijateljstva. A to prijateljstvo ni od danes, to prijateljstvo ima svoje korenine v izročilu švicarskega ljudstva in zveznega sveta.«

Bolgarski zakon o samcih

S 27. letom se bo moral vsak moški bolgarski državljan poročiti, ali pa zapustiti službo

Bolgarski ministrski svet je zadnjič na neki svoji seji sklenil uveljaviti zakon o samcih. Na podlagi tega zakona morajo vsi moški bolgarski državljani, ki so dopolnili 27. leto starosti, zapustiti kakršno koli državno ali zasebno službo, če se v osemnajstih mesecih ne bodo oženili. Izjemo seveda tvorijo tisti, ki za ženitev sploh niso sposobni. Vsem, ki se ne bodo hoteli pokoravati določbam tega novega bolgarskega zakona, bo poleg tega tudi prepovedano kakršno koli udejstvovanje na trgovskem in industrijskem polju, ali pa v kakšnih drugih svobodnih poklicih. Za vseučiliščnike so določili trideseto leto starosti kot skrajno mejo, do katere smejo še ostati samci.

Prazne ameriške nade za napad na Japonsko

Za Amerikance in Angleže res značilna zgodba o tajnem sporazumu

Japonski list »Niči Niči« prinaša iz Sofije, kakor beremo v eni zadnjih številk večerne izdaje »Piccolo«, zanimivo poročilo, po katerem naj bi bila v Beyrouthu povzročila veliko presenečenje novica o neki tajni pogodbi med Anglijo, Združenimi ameriškimi državami in Rusijo o porazdelitvi vplivnih področij v Zahodni Aziji.

Sporazum naj bi bil dosežen po zaslugi sodelovanja libanonske in sirijske vlade in govori o tem, da bi Združene ameriške države podedovale vse tisto vplivno področje, ki je bilo doslej »rezervirano« za Francijo in ki sega od petrolejskih ležišč pri Mosulu do zahodne perzijske obale in do Saudove Arabije. Anglija naj bi obdržala vpliv na Perzijo, Irak in Egipt, dočim bi Sueški prekop prišel pod mednarodni režim. Rusija naj bi obdržala tisti del Perzije, ki ga je doslej zasedla.

Čeprav je ta sporazum treba smatrati kot izraz hegemonističnih teženj, ki jih ima v svoji domišljiji sovražnik in ki jih tudi namerava — seveda tudi samo v svoji domišljiji — uresničiti, če bi se vojna tako končala, kakor si oni zamišljajo, vendar je novica o tem sporazumu vzbudila živo zanimanje na Japonskem, zakaj koncesije, ki bi jih Anglija in Združene ameriške države ustanovile v Zahodni Aziji, popolnoma odgovarjajo koncesijam, ki so jih iste države ustanovile v Vzhodni Aziji, kjer Čangkajšek zdaj sodeluje s komunisti, ko se je vdal pritisku Washingtona in Londona in kjer gredo vsa sovražnikova prizadevanja za tem, da se vzpostavi mešan kitajsko-ruski sistem, pri čemer bi se združili severozahodna Kitajska in južna Sibirija. To področje naj bi tvorilo ogromno vojno industrijsko oporišče, od koder si umišljajo Amerikanci, Angleži in Rusi, da bodo lahko Japonce potisnili z azijske celine ter vprizorili nato napad na japonsko otočje samo.

V glavnem pa na Japonskem prevladuje kljub temu, da je poteklo že leto dni, odkar je Japonska v vojni z Ameriko, prepričanje, da Združene ameriške države nimajo v vojaškem oziru prav nobene možnosti, da bi mogle uspešno napasti z morja Japonsko in da je Rusija tista, h kateri so se Združene ameriške države in Anglija bile prisiljene zateči samo zato, da bi tako dobile vsaj nekoliko več možnosti, prenesti vojno »v domačijo svojega sovražnika na Tihem morju«.

Vse judovsko premoženje na Hrvaškem — državna last

Iz Rima poročajo, da je z zakonskim odlokom, ki ga je hrvaška vlada pred kratkim izdala o prenosu judovskega premoženja v last države, na poti k dokončni rešitvi. Z omenjenim odlokom je prešlo vse premoženje Judov na Hrvaškem v državno last. Ker so Judje v zadnjem času skušali bodisi na zakonit ali protizakonit način prenesti lastninsko pravico nad svojim nepremičnim in tudi premičnim premoženjem na druge, ker so se bali, da bi ga zasegla država, je finančno ministrstvo pred nekaj dnevi naslovilo na prebivalstvo, naj prostovoljno izroči ali vsaj priglasi tisto premoženje, nepremičnine ali premičnine, ki so v resnici judovska last, zakaj vse to premoženje je postalo z zadnjim zakonskim odlokom državna last. Zdaj izdelujejo tudi posebna pravila, s katerimi bodo pojasnili pravni položaj tistih, ki so svoj čas na zakonit način postali lastniki premoženja, ki je bilo prvotno judovsko, pa tudi položaj tistih, ki so jim Judje svoje premoženje izročili ali nakazali, ter slednjič onih, ki so prodali ali kupili judovska posestva ali drugo premoženje, ne da bi imeli za to dovoljenje.

Volilna komisija v Solnoku je izvolila Horthyjevega sina, ki je bil madžarski poslanik v Braziliji, za svojega predstavnika v madžarski velikaški zbornici. Podobne volitve bodo še v 77 drugih madžarskih okrajih.

Ves čas vojne so imele Združene države po uradnih podatkih 44.500 mrtvih in okrog milijon ranjenih iz vrst delavstva v vojnih tovarnah in sicer zavoljo številnih nesreč.

Veliko nezadovoljstvo so sprožili med maroškim in alžirskim prebivalstvom nastopi ameriške vojske, ki je začela pleniti zaloge. Domačini so v ta namen naprosili maroškega sultana, naj to početje prepreči.

HENRIK SIENKIEWICZ — ROMAN V SLIKAH

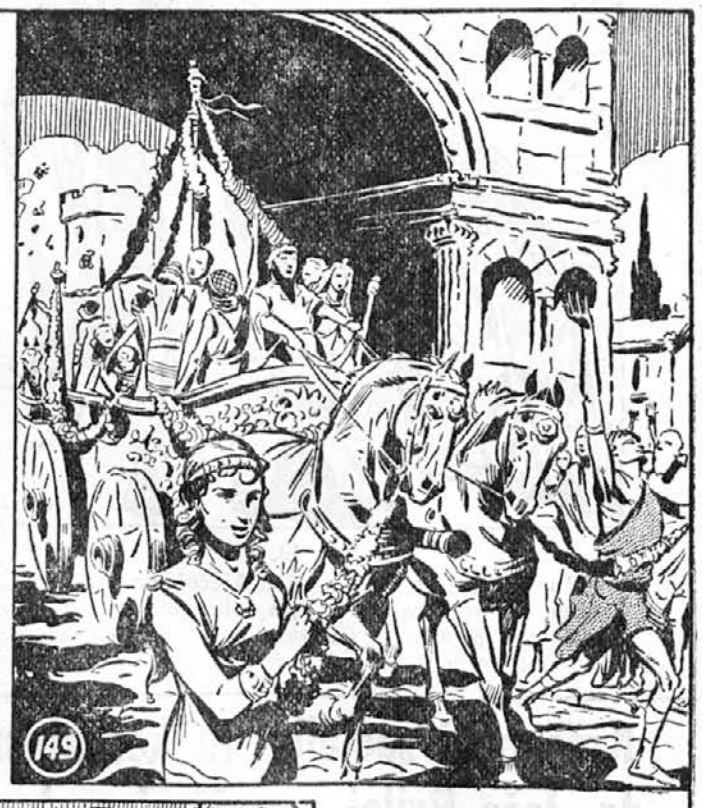

149
Zatem so prišli vozovi, polni plesalcev in plesalk, slikovito porazdeljenih v skupine. Vsi so imeli v rokah tirsove palice. Z njimi so se vozili sužnji in sužnjice, namenjeni za zabavo: dečki in deklice, nabrani po vsej Grčiji in Aziji. Deklice so imele lase umetno spletene in zavite v zlate mrežice, lica pa so imele pokrita, da jim ostri veter iz Kampanije ne bi ožgal obraza

150.
Za novim oddelkom pretorijancev, pod katerih koraki se je tresla zemlja, in ki so nosili rimske orle in znamenja, so dospeli Neronovi levi in tigri, ki jih je cesar naprezal, kadar se mu je zahotelo nastopiti v vlogi boga Dioniza. Zveri so vozili na verigi Arabci in Indi, a bile so tako dobro ukročene, z venci povite ter s cvetjem odete, da se je zdelo, kakor da so ustvarjene samo za igro. Včasih so dvignile ogromne glave, strašno sople ter se lizale s hrapavimi jeziki, ko so zrle v strmečo tolpo.

HUDIČEV BAJAR

GEORGE SAND

(LA MARE AU DIABLE) - Poslovenil K. N.

1

I.

Oče Maurice.

»Germain,« je rekel oče Maurice nekega jutra svojemu zetu, »ne bo drugače. Oženiti se boš spet moral. Lej, kmalu bo dve leti, odkar je umrla moja hči in te pustila vdovca, in tvojemu največjemu fantu bo sedem let. Sam lezeš v trideseta leta in dobro veš, ljubi fant, da v naših krajih moški, ki jih ima čez trideset, kaj kmalu veljá za prestarega za ženitev. Tri lepe otroke imaš in dosihmal nam niso bili v breme. Moja stara in snaha sta jih po najboljših močeh varovali in jih ljubili, kakor se spodobi. Saj je Petrček že kar možak. Vole kar dobro poganja. Dosti je pri pameti, da na travniku pase, in dosti močan, da žene konje napajat. Zaradi njega nimamo skrbi. Ona dva druga pa, ki ju imamo sicer radi, Bog ve, da je res, uboga črvička, nama delata letos dosti preglavic. Moja snaha je pred porodom in prejšnji niti še ni shodil. Ko pride drugi na svet, se ne bo mogla več ukvarjati s tvojo malo Solango in posebno ne s tvojim Sylvainom, ki mu še ni štiri leta in ne miruje ne po dnevi ne po noči. Srborit je kakor ti: dober delavec bo, ampak strašanski otrok je, in moja stara ne teče več dosti hitro, kadar ji jo pobriše proti gnojnični jami ali pa rine živini pod noge. In če pride snahin tretji na svet, bo imela moja žena vsaj eno leto njenega drugega na rokah. Zaradi tvojih otrok nas torej skrbi, oni nam delajo preglavice. Nimamo radi, da so otroci zanemarjeni. Če človek pomisli, kaj se jim lahko pripeti, če nimajo nikogar, da bi jih pazil, nima ene mirne ure. Dobi si zatorej drugo ženo, da bom imel še drugo snaho pri hiši. Pomisli na to, fant. Večkrat sem te že opozoril, čas teče, leta te ne bodo čakala. Svojim otrokom in nam, ki bi radi, da bi bilo v hiši vse, kakor je treba, si dolžan, da čimprej oženiš.«

»I no, oče,« je odvrnil zet, »če že ne pojde drugače, vas bom pa moral ubogati. Odkrito vam pa rečem, da mi bo zelo težko in da me nova ženitev prav tako malo mika, ko da bi moral utoniti. Veš, koga si izgubil, ne veš pa, koga dobiš. Imel sem pridno ženo, lepo ženo, krotko, pogumno ženo, dobro za očeta in mater, dobro za moža, dobro za otroke, dobro pri delu na polju in v hiši, pripravno za vsak posel, skratka vzgledno ženo. In ko ste mi jo dali, ko sva se vzela, nismo zapisali v pismo, da bi jo moral pozabiti, ko bi nesreča hotela, da jo bom izgubil.«

»Dobro srce imaš, ko tako govoriš, Germain,« je povzel oče Maurice. »Vem, da si rad imel mojo hčer in da je bila srečna s teboj. In če bi se bila s Smrtjo lahko zmenila, da bi bil ti umrl namesto Katarine, bi bila le — ona danes ta dan živa, ti pa na pokopališču. Saj je zaslužila, da si jo tako zelo ljubil. Ti se še nisi potolažil zaradi njene smrti, ampak mi tudi ne. Jaz pa ti ne pravim, da jo pozabi. Dobri Bog je hotel, da nas naj zapusti, in ne mine dan, da ji s svojimi molitvami, s svojimi mislimi, besedami in dejanji ne bi dajali vedeti, kako njen spomin spoštujemo in kako nam je hudo, da je šla od nas. Če bi ti pa mogla govoriti z onega sveta in ti sporočiti svojo voljo, bi ti velela, da poišči mater njenim siroticam. Gre pač za to, da najdeš ženo, ki bo vredna, da stopi na njeno mesto. To ne bo lahko, ni pa nemogoče. In ko ti jo bomo našli, jo boš ljubil, kakor si ljubil svojo ženo, ker si poštenjak, in ji boš hvaležen, ker se nam je ustregla in ker bo ljubila tvoje otroke.«

»Prav, oče Maurice,« je rekel Germain, »storil bom po vaši volji, kakor sem vseleej storil.«

»To ti moram priznati, sin, da si vselej poslušal, kar sem ti kdaj kot hišni starešina svétoval in ti pametno naročal. Lotiva se torej skupaj izbiranja tvoje bodoče žene. Najprej ti pa povem, da nisem za to, da bi jemal kakšno mlado punčaro. To ni nič zate. Mladost je norost. Vzgoja treh otrok, posebno še, če so iz drugega zakona, je breme, ki je zanj treba prav modre, krotke in na moč delavne ženske. Če ne bo približno iste starosti kakor ti, ne bo zadosti razborita, da bi sprejela takšno dolžnost. Zdel se ji boš prestar, otroci ji bodo premajhni. Naveličala se bo in otroci bodo trpeli.«

»Saj me to ravno skrbi,« je menil Germain. »Kaj, če bo uboge malčke preganjala, sovražila, pretepala?«

»Bog ne daj!« je rekel stari. »Zlobnih žensk je v naših krajih manj kakor dobrih in človek ne bi bil pri zdravi pameti, če bi ne izbral take, da bi bila prava.«

»Res je, oče; dosti dobrih deklet je v vasi. Takšna je, postavim, Louisa. Sylvaina, Claudija, Margerita... i no katera koli že.«

»Počasi, počasi, fant, vsa ta dekleta so ali premlada ali pa prevelika... ali pa prelepa. Zakaj treba je misliti tudi na to, sin moj, lepa ženska ni zmeraj tako pripravna kakor kakšna druga.«

»Torej bi radi, da vzamem kakšno grdo?« je rekel nekam nemirno Germain.

»Ne rečem, da grdo. Saj ti bo ta žena rodila drugih otrok in nič ni bolj žalostnega kakor so grdi, slabotni in bolehni otroci. Pač pa bi bila zate kakšna čvrsta, zdrava ženska, ki ni ne lepa ne grda.«

»Že vidim,« je rekel Germain in se malce žalostno nasmehnil, »da jo bo treba nalašč zame ustvariti, če naj bo takšna, kakršno bi vi radi, posebno še, ker ne marate, da bi bila revna, in ker bogatih ni lahko dobiti, zlasti vdovcu ne.«

»Kaj pa, če bi bila sama vdova, Germain? Lej, vdova brez otrok in s čednim premoženjem?«

»Za zdaj v fari ne vem za nobeno takšno.«

»Jaz tudi ne. Drugod pa.«

»Imate že nekaj izbranega, oče. Nujte, povejte mi brž.«

II.

Vrli kmet Germain.

»Da, nekaj imam izbranega,« je odgovoril oče Maurice. »Neko Leonardovo, vdovo po nekem Guérinu, ki živi v Fourchi.«

»Ne poznam ne ženske ne kraja,« je odvrnil Germain vdano, a čezdalje bolj žalosten.

»Ime ji je Katarina, kakor tvoji rajnici.«

»Katarina? Pač, rad bi videl, da bi lahko spet klical: Katarina! Pa če je ne bom mogel tako ljubiti kakor svojo rajnico, mi bo še huje, še pogosteje se je bom spominjal.«

»Rečem ti, da jo boš ljubil: dober človek je, ženska pravega srca. Že dolgo je nisem videl. Takrat ni bila grdo dekle. Mlada ni več, dva in trideset let ima. Iz dobre družine je, vsi so pošteni ljudje in gotovo ima za osem ali deset tisoč frankov grunta. Rada bi ga prodala in kupila kaj drugega v kraju, kamor bi se priženila. Zakaj tudi ona misli na zopetno možitev. Če bi ji bil ti všeč, vem, da se ji tvoje premoženje ne bi upiralo.«

»Torej ste vse to že napeljali?«

»Da, samo vajine besede še nimam. Zanjo bo treba povprašati pri vaju obeh, potem ko se bosta spoznala. Z njenim očetom sva nekoliko v žlahti in sva bila včasih dobra prijatelja. Saj ga poznaš, očeta Leonarda?«

Za Ljudsko tiskarno v Ljubljani: Jože Kramarič — Izdajatelj: inž. Sodja — Urednik: Mirko Javornik — Rokopisov ne vračamo — »Slovenski dom« izhaja ob delavnikih ob 12 — Mesečna naročnina 11 lir, za inozemstvo 15 lir — Uredništvo: Kopitarjeva ulica 6/III — Uprava: Kopitarjeva ulica 6, Ljubljana — Telefon štev. št. 40-01 do 40-05 — Podružnica: Novo mesto